התודה היתה באה פרק שמיני מנחות פב.

ושלמים נמר עם שם ממעשר שני. [1] דמזכיר ממעות מעשר דכתיב במעשר שני ותתמה בכסף עד ותאכלת (דברים יד) וכתיב בשלמים ואכלת שם (שם טז) מה שם להתם מעשר אף שם דנני שלמים מעשר דיכול לאכילת שלמים ממעשר: **ומינה מה שלמים אין גופן מעשר.** שני דשלמים בשר אף תודה דנהנה מעשר אין גופו מעשר [2] דאותן מיעין שיכול ליקחם מהם לא [3] היו של מעשר אלא שניקחו בכסף מעשר: (ג) **מה שלמים** [4] **כו' דמין מעשר ניכו.** אלא יביא ממעות מעשר ויקח מהם לתודתו והני לא הוו מין מעשר: **המתפים.** שמזמן מעות מעשר שני לקנות שלמים מהן אע"ג דמתפים מעות מעשר שלמים הן [5] אע"ג דמתפים בהו כפירוש לא קנו שלמים אלא שיכול לקנות אותן מעות קדושת שלמים אלא שיכול לקנות מהן כל דבר אחר שירצה: **דלא אגיאמא** [6] **שלמים למיחל אקדושת מעשר.** אלא יהא יכול ליתנו בכל אשר תאוה נפשו: **הלוקח חיה.** ממעות מעשר שני לזבחי שלמים: **ובהמה לבשר תאוה.** לאוכלה כירושלים בכל שעה שירצה כדכתיב (דברים יד) ונתתה בכסף בכל אשר תאוה נפשך (ב) דאע"ג דאין דינו ליקח ממעות מעשר שני אלא שלמים: **לא יצא פטור לחולין.** דאילו בשר חיה גופה לא חזיא לשלמים אבל עור דחזיא ליקח בו בהמה לשלמים לא יצא לחולין כיצד דיש בו [7] ב) ליקח בו בהמה. פתם מעות מעשר הוא שלמים ומביא כדמיו שלמים דקיימא לן דכך הוא הדין לעשות ליקח ממעות מעשר שני בהמה לשלמים ומיהו לבשר תאוה [8] והעור יוצא לחולין כדאמר כמ' כל מערכין (פרק ג' מ"ב) בנקר ג) מלמד שלוקחים בקר אגב עורו (ג) הבשר [9] לזבחים ומבליע דמי העור בבשר ויוצא לחולין ולאן אגב ניחותיו אבל הכא דשני דלקח חיה לשלמים ובהמה לבשר תאוה לא יצא העור לחולין אלא קנו שלמים: **לאו למימרא דקנו.** השוחטו תוכת שלמים אלמא דאגיאמא קדושת שלמים למיחל אקדושת מעשר: **פ"ק מיט כתורת לגאמ העור לחולין.** דאין לו קדושה כלל הואיל ושלא כתורה [10] לזקוקין דנעשה אלו עור כלוקח ממעות מעשר שני שור לחריסה ג) שלא נקחו פתם דלא הוי שלמים כלל לא הוא ולא עורו [11] מרכותיו ז"ל. ענין אחר מיט כתורת לגאמ העור לחולין דהיינו יד [12] ב) לשלמים (ד) הלוקח בהמה ממעות מעשר לשלמים הבשר נאכל כתורת שלמים והעור יוצא לחולין אבל אלו לא יצא לחולין ויקח מדמי העור בהמה לשלמים אבל לא קנה ג) שלמים דנעשה כלוקח שור לחריסה ממעות מעשר שני [13] דמוכרם הן ועורן ואכלו כל דמיו מעשר: [14] **אליבא דר' יהודה דאמר.** כמסכת קדושין (ד' נט:) מעשר ממון הדיוט הוא ויכול לקדש בו את האשה לא פליגי דקנו שלמים דקדושת שלמים מילא אממון הדיוט: **מ"ד לא קנו כר"מ.** דלא אלא קדושת שלמים אממון גבוה: **כיון דמעשר קרב שלמים.** בהמה שלוקח ממעות מעשר פתם קרב שלמים: (ד) **מכי פסים ליה נמי.** לגזוק שלמים תפס דקנו שלמים ואין יכול לשנותן לדבר אחר: **כשהוא עודן.** לאותן מעות מעשר שני שמתלגן על פרוטות או על דינרי: **מוסיף שני הופשין.** [15] אחד מוסיף להקדישו שפודה דהיינו שלמים בכתיב בה המקדיש וגו' ויסף חמישיתו וגו' (ויקרא כז:) **ואחד למעשר.** שני דכתיב אם גאל יגאל איש ממעשרו וגו' (שם). והא הכא (ה) דמילא קדושת שלמים אקדושת מעשר שהרי הוסיף חומש דשלמים והיכי אמר ר' אלעזר לא קנו: **הא מני ר' יהודה היא.** דאמר ממון הדיוט הוא להכי מיל עליה דקדושת שלמים: **מתני'** כל הבא מן הגלגל ומן הבקר. הייט תודה ושלמים הבאין מוהב: **הפומר פרי עלי תודה וכו'.** משנה שאינה צריכה היא דהא מיגון לה לעיל (מא.) מי לא משום פיפא דצריכה דקתני נסכים בכל מקום ואפילו היכא דאמר הרי עלי זבח ולא אמר ונסכים א"נ דאמר זבח ונסכים ואפילו לא אמר עלי אלא אמר הרי זו לא יביא אלא מן החולין: **גמ' מה פסח כמצרים אינו בא אלא מן החולין.** דלאמרי לא הוי מעבדות: **וכי דגיון.** פסח דורות שאפשר לבא מן המעבר שהרי בדורות הוא מעבר מפסח מצרים שאי אפשר לו לבא ממעבר שני דכתיב בה אלא מן הבקר ומן הצאן ומן המעבר שהרי בדורות הוא מעבר מפסח מצרים שאי אפשר לו לבא מן הבקר ומן הצאן ומן המעבר: **דמים למזבח.** דלא הוה מזבח אלא מקטוף ומזחות וכיון דאין ממנו למזבח לא הוי דומיא דשלמים לכהי אינו בא מן המעבר:

רש"י בת"י

ושלמים. נופייהו גמרי' שם שם ממעשר דכתיב ר') חבמת שלמים ואכלת שם וכתיב בתעבר ב') ונתתה בכסף וגו' ואכלת שם מה להלן מעבר אף כאן מעבר: וקא דייקינן **מה שלמים אין גופן מעבר.** דהא אין מעבר שני אלא בתבואה אלא ממעות מעבר קרא דיבא שלמים: **אף תודה נמי.** לחמי תודה לא מגוף המעבר [דהיינו] מן החיטין הכלאבות של מעבר: **והני מיני הלקוחות ממעות מעבר אין גופן מעבר.** ומשום הכי קבריה לאתויי לחמי תודה מיבייהו: **מן מעבר.** דשלמים בשר ומעבר פיגא אף לחמי תודה שמיא מן המעבר לא יביאם מן המעבר לא יביאם מן המעבר [ותודה] דמעות לאו מין מעבר הוא: **המתפים.** דאומר מעות מעבר הללו יהיו לקנות שלמים: **לא קנו שלמים.** ואם יבלה יקח מהן מיעים אי כל מה שילה. והא דתנן מבא תודה ממעות מעבר לא שמתפים הממעות אלא שיקנה בהמה לבשר של שלמים דאמרינן הכא: **בכל מקום חיה.** ממעות מעבר שני בירושלים: **לזבחי שלמים [כו'] לא יצא פטור לחולין.** וקס"ל הא דפרק ד' לא יצא העור לחולין מקדושת שלמים אלא ממכרו ויבא כדמיו שלמים הלכך עור נמי קדוש. וכן אם נקח בהמה ממעות מעבר שני לבשר תאוה לאוכלה בלא הקרבה לא יצא העור לחולין מקדושת מעבר שני אלא ממכר העור ואוכלו דמיו בירושלים לאין דרך מקח בכך דאמרם בהמות מעבר שני בהאכלות בירושלים יקרבו שלמים אבל מיה לבשר לחולין מקדושת מעבר שני דאמרי' בעיבוכין נמ' בכל מערכין (מ:) בנקר ג) מלמד שלוקחים בקר ממעות מעבר שני עם העור ולא צריך לחלל בירושלים אלא הבשר. קתני מיהת מיה לזבחי שלמים לא יצא העור לחולין: **לאו למימרא דקני שלמים.** ואלה קדושה על העור שלאחר להם: **אינו בחורם.** שלמים לגמרי העור לחולין ויצא מקדושת מעבר ואילו הוה אלה קדושת שלמים אחיה הוי נפיק העור לחולין כשאר עורות שלמים שם חולין: **מאי טעמא.** לא יצא העור לחולין מקדושת מעבר שהרי אין דרך מקח בכך לקנות מיה לזבחי שלמים: פלוגתא דר"מ וריי כתמ' קדושין כמ' שני (מב:): **כיון דמעבר קרי שלמים.** דגמרי' לעיל בפ שם: **אחד לקדש.** לשם שלמים שהפודה הקדש מוסיף חומש והפודה מעבר שני אלי מוסיף חומש: **מתני'** פסח לאיטו בא אלא מן החולין מפרש בגמרא: **אף כל דבר שבחובה כו.** לפיכך האומר הרי עלי תודה לא שלמים הואיל ואין בתיר מהיר הבא אלא מן החולין: **והנסכים.** של תודה ושל שלמים: **בכל מקום.** בין אמר הרי עלי לבניאתם מן המעבר בין מן החולין לא יביא הנסכים אלא מן החולין [ד]בין ארי ליה רחמנא לאתויי שלמים מעבר דגמרינן [לעיל] שם שם הני מילי שלמים נופייהו דגני אמילה ניהו אבל נסכים דכליל ניהו לא יביא מן המעבר: **גמ' פסח מצרים לא בא אלא מן החולין.** דעדיין לא היתה להם מבוחת מעבר שני דאין מעבר אלא מעבר מבוחת

אינו בתורת שלמים. אלא עור לחולין ולא מקדושת מעבר דלי הואי קדושת שלמים אחיה הוה נפיק [16] והשתא לא מייל אחיה לא קדושת שלמים ולא תורת בשר תאוה דמיה לבשר תאוה נפיק עור לחולין כדמשמע הכא דקתני הלוקח מיה לזבחי שלמים ובהמה לבשר תאוה לא יצא העור לחולין הא איפכא כגון שלמים דמיחל אקדושת מעבר שני מיתיבי [17] הלוקח חיה לזבחי שלמים ובהמה לבשר תאוה לא יצא העור לחולין לאו למימרא דקני שלמים הא איתמר עלה אמר רב לא קני שלמים ומאי לא יצא העור לחולין הכי קאמר אינו בתורת לצאת העור לחולין מ"ט אמר רבה נעשה כלוקח שור לחרישה איתמר המתפים מעות מעשר שני לשלמים ר' יוחנן אמר קני ר"א אומר לא קני ואליבא דר' יהודה דאמר מעשר ממון הדיוט הוא דכולי עלמא לא פליגי דקני כי פליגי אליבא דר' מאיר דאמר [18] מעשר ממון גבוה הוא מאן דאמר לא קני כר' מאיר ומאן דאמר קני כיון דמעשר [19] קרי ליה שלמים כי מיתפסת ליה נמי תפים מיתיבי המתפים מעות מעשר שני לשלמים כשהוא פודן מוסיף עליהם שני חומשין אחד לקדש ואחד למעשר מי סברת דברי הכל היא הא מני רבי יהודה היא: **מתני'** מנין לאומר הרי עלי תודה שלא יביא אלא מן החולין תלמוד לומר [20] וזבחת פסח לה' אלהיך צאן ובקר והלא פסח אין בא אלא מן הכבשים ומן העזים אם כן מה תלמוד לומר צאן ובקר להקיש כל הבא מן הצאן ומן הבקר לפסח מה פסח דבר שבחובה ואין בא אלא מן החולין אף [21] כל דבר שבחובה אין בא אלא מן החולין לפיכך האומר הרי עלי תודה הרי עלי שלמים הואיל ובאין חובה לא יביאו אלא מן החולין תלמוד לומר [22] ונסכים בכל [23] מקום לא יביאו אלא מן החולין: **גמ'** ופסח גופיה מנא לן [24] דתניא ר' אליעזר אומר נאמר פסח במצרים ונאמר פסח לדורות מה פסח האמור במצרים לא בא אלא מן החולין אף פסח האמור לדורות לא בא אלא מן החולין אמר לו רבי עקיבא [25] וכי דנין אפשר משאי אפשר א"ל אע"פ שאי אפשר ראייה גדולה היא ונלמד הימנה חזר ר"ע ודנו דין אחר מה לפסח מצרים שכן אין טעון מתן דמים ואימורין לגבי מזבח תאמר

ושלמים שם שם ממעשר [6] [ומינה] מה שלמים אין גופן מעשר אף תודה נמי אין גופה מעשר והני חיטי הלקוחות במעות מעשר שני נמי אין גופן מעשר אימא טעמא דידי תודה מהיכא קא ילפינא לה משלמים [7] ושלמים שם שם ממעשר מה שלמים אין מין מעשר אף תודה אין מין מעשר [8] לאפוקי חיטין הלקוחות במעות מעשר שני דמין מעשר נינהו אמר ר' אמי [9] המתפים מעות מעשר שני לשלמים [10] לא קנו שלמים מאי טעמא דלא אלימא קדושת השלמים למיחל אקדושת מעשר שני מיתיבי [11] הלוקח חיה לזבחי שלמים ובהמה לבשר תאוה לא יצא העור לחולין לאו למימרא דקני שלמים הא איתמר עלה אמר רב לא קני שלמים ומאי לא יצא העור לחולין הכי קאמר אינו בתורת לצאת העור לחולין מ"ט אמר רבה [12] נעשה כלוקח שור לחרישה איתמר המתפים מעות מעשר שני לשלמים ר' יוחנן אמר קני ר"א אומר לא קני ואליבא דר' יהודה דאמר מעשר ממון הדיוט הוא דכולי עלמא לא פליגי דקני כי פליגי אליבא דר' מאיר דאמר [13] מעשר ממון גבוה הוא מאן דאמר לא קני כר' מאיר ומאן דאמר קני כיון דמעשר [14] קרי ליה שלמים כי מיתפסת ליה נמי תפים מיתיבי המתפים מעות מעשר שני לשלמים כשהוא פודן מוסיף עליהם שני חומשין אחד לקדש ואחד למעשר מי סברת דברי הכל היא הא מני רבי יהודה היא: **מתני'** מנין לאומר הרי עלי תודה שלא יביא אלא מן החולין תלמוד לומר [15] וזבחת פסח לה' אלהיך צאן ובקר והלא פסח אין בא אלא מן הכבשים ומן העזים אם כן מה תלמוד לומר צאן ובקר להקיש כל הבא מן הצאן ומן הבקר לפסח מה פסח דבר שבחובה ואין בא אלא מן החולין אף [16] כל דבר שבחובה אין בא אלא מן החולין לפיכך האומר הרי עלי תודה הרי עלי שלמים הואיל ובאין חובה לא יביאו אלא מן החולין תלמוד לומר [17] ונסכים בכל [18] מקום לא יביאו אלא מן החולין: **גמ'** ופסח גופיה מנא לן [19] דתניא ר' אליעזר אומר נאמר פסח במצרים ונאמר פסח לדורות מה פסח האמור במצרים לא בא אלא מן החולין אף פסח האמור לדורות לא בא אלא מן החולין אמר לו רבי עקיבא [20] וכי דנין אפשר משאי אפשר א"ל אע"פ שאי אפשר ראייה גדולה היא ונלמד הימנה חזר ר"ע ודנו דין אחר מה לפסח מצרים שכן אין טעון מתן דמים ואימורין לגבי מזבח תאמר

מסורת הש"ס

א) ל"ק, ב) זבחים נ., ג) מעבר שני פ"א מ"ב, ד) [קדושין מב. וש"נ], ה) ל"ל קרבן, ל"ק, ו) חגיגה ז: ת, פסחים עח, ביצה יט:, ז) [כל"ר: מכלן, ח) [ינמות מו.], ט) [לעיל יט., וש"נ], י) ל"ל דחיבן, ל"ק, כ) ל"ל ואותן, ל"ק, ל) ל"ל לא יהיו מעבר, ל"ק, מ) ל"ל תורת מעבר ליקח בו בהמה כמו פתם מעות מעבר דהיינו שלמים ור', ל"ק, נ) [דברים יד], ס) ל"ל ולא, ל"ק, ע) מהרש"ק גרס שיאל כשלמים ועי' ל"ק שיאל כשלמים הכאן ממעות מעבר שהבשר נאכל וכו' והשאר יש למתוק, פ) ל"ל תורת שלמים, ל"ק, צ) ל"ל לא מהבעיא אליבא דר"מ כפ"י, ל"ק, ק) ל"ל מי מתפים, ל"ק, ר) דברים ס, ש) שם יד, ת) שם, א) ל"ל והכל דשרינן עור היה לבשר תאוה דיוצא לחולין טפי מבהמה לבשר תאוה נראה דנפקא ס', ב) [בפרי ראם יד ס: אחלת ושמתם], ג) ותוס' אמר"ן מילתא לעיל לא מצי לפרוש כמי דתמהי היא ופתם מתני' ר"מ היא, ל"ק.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ומינה וכו' מעבר הס"ד ותמ"ל מ"ה דמין מעבר ומינה מה שלמים נמתק: (ב) ד"ה ובהמה וכו' נפקד דאין דינו ליקח בהמה ממעות כל"ל ומינה דאע"ג נמתק: (ג) ד"ה לא יצא וכו' והבשר לזבחי שלמים ומבלע: (ד) ד"ה ענין אחר וכו' לשלמים בהלוקח וכו' דהבשר נאכל וכו' כל דמיי בדין מעבר: (ה) ד"ה ואחד למעבר וכו' הכא מוכח דחילא:

מוסף רש"י

דבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין. ולא תמעות מעבר שני, ולא מנדרים ונדבות שהוא תחיב ותומת כהן (ביצה יט.), וכי דנין אפשר משאי אפשר. פסח מצרים, דהתם דלא נא מן המעבר דלא אפשר היא דאמרי מעבר לא הוה (ינמות מו.).

שיטה מקובצת

א) לאפוקי חיטין. ופתחי דקתני אבל יביא ממעות מעבר שני מיירי בלחם שאינו (מן המעבר) [מין מעבר] שאין מביאין מעבר אלא מן הדגן: ב) לא קנו שלמים. פ"ה אם יראה בו והא דתנן כו' מיהו נראה לי דוהו קשה לקצת פירושי רש"י שכתוב בהם דמאי קמריך לעיל לא סני דלא מייתי אלחם קאי ולא אתודה אבל מה שכתוב בפי' רש"י הפדיוקים שהביאו התוס' לעיל לא קשה מידי. גליון: ג) הלוקח היה לזבחי שלמים כו' פ"ה וקס"ד דהא דפריך בו' (ויקהן) מאי פ"ד לומר כן הלא שפי אית לן למימר דלא יצא לחולין [אלא] הוא בקדושת מעשר שני כמו לא יצא לחולין גבי בשר תאוה ר"ל דהוי משמע ליה דאי איתא דלא קנו שלמים (הוי ליה למימר) שאל עליהם שם בשר תאוה ותיה לבשר תאוה אמרינן יצא העור לחולין ובספוק דבעי מאי שעמא ר"ל למה [לא אמרינן דהוי] חיה לבשר תאוה. גליון: ד) החולין והנסכים: ה) מה שלמים אין מין מעשר. דשלמים בשר ומעשר חיטים הס"ד דמה"ד אף תודה נמי לא יביא מחיטים הלקוחות ממעות מעשר שני משום דחיטים הלקוחות אם ממעות מעשר ניהו: ו) כדמתפים ותיבות אע"ג נמתק: ז) אליבא קדושת שלמים: ח) בו תורת מעשר ליקח בהמה כתפם מעות מעשר דהוא שלמים ומיכר העור ומביא: ט) והעור יצא לחולין. ואע"ג שהעור לא חזיא לא כילה אפ"ה יצאו המעות לחולין כדדרשינן בבכל מערכין אבל הלוקח חיה לזבחי שלמים דחיה לא חזיא להקרבה וכן בהמה לבשר תאוה אסורה בדדרשינן בספרי אי יכול יקח אדם בהמה למשתה [כגון] ת"ל שם. גליון: י) הבשר לזבחי שלמים: יא) לקחן: יב) עורו. מרבינו ז"ל: יג) דהיינו דשלמים דלוקח: יד) שני דמוכר הוא ועורו ויאכלו כל דמיו בתורת מעשר: טו) דומסיק חומש אחר: טז) נפיק עור לחולין:

א) ת"ל הספרי סם בפרשת ראה הרי אתה בן נאתר מאן שמתה ונאתר לאלן שמתה מה שמתה האמורה לאלן שלמים אף כאן שלמים.

עין משפט נר מצוה

בא א מ"י פ"ז מהלכות מעבר שני הלכה יט:
מב ב מ"י שם הלכה יח:
מג ג מ"ה פ"ג שם הלכה יז [כלן]:
מד ד מ"י פט"ז מהל' מעבר הקדנות הל' טו:
מה ה מ"י שם הל' יח ופ"ב שם הל' יג:

תורה אור השלם

1. וְזָבַחְתָּ פֶסַח לַיְי אֱלֹהֶיךָ צֹאן וָבָקָר בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם:
דברים טז ב

רבינו גרשום

ומה שלמים באים מן מעשר דאתיא אם שם ממעשר דכתיב במעשר שני ונתתה בכסף ואכלת שם וכתיב בשלמים וזבחת שלמים ואכלת שם אף תודה נמי. ומה שלמים אין גופן מעשר דשלמים הנקחים ממעות מעשר אין גופן מעשר דמעשר[ו] חייב חיטין משלהם בהמה אף תודה דבאה מחיטין הלקוחים ממעות מעשר אין גופו מעשר של אותן חיטין שניים: אימא טעמא דידי מה שלמים אין מין מעשר דשלמים בשר ומעשר חיטין אף תודה נמי לא יביא מחיטין הלקוח ממעות מעשר משום דחיטין הלקוחין סתם מן מעות מעשר מין מעשר ניהו אלא ממעות שלמים יביא דיקח חיטין לשם תודה והני לא הוו מין מעשר: המתפים שמזמן מעות מעשר שני לצורך לקנות מהן שלמים ולאוכלן בירושלים לא קנו שלמים לא חל על אותן מעות קדושת שלמים אלא יכול לקנות מהן דבר אחר שירצה דלא אלימא קדושת שלמים למיחל אקדושת מעשר שלא יכול לשנותם לדבר אחר: הלוקח חיה. ממעות מעשר שני לזבחי